

Het RIVM/Centrum Jeugdgezondheid, het Kenniscentrum van het Nederlands Jeugd-instituut en ZonMw werken samen binnen het Kennisprogramma Jeugd van het programmaministerie voor Jeugd en Gezin, om professionals in de zorg voor jeugd te voorzien van kennis over richtlijnen, instrumenten en interventies.

Jgz krijgt richtlijn over begeleiden van gezinnen na overlijden kind

Door Marga Beckers

Hoewel rouwbegeleiding geen alledaagse bezigheid van de jeugdgezondheidszorg (jgz) is, kunnen jgz-medewerkers in de praktijk te maken krijgen met het overlijden van een kind. De nieuwe jgz-richtlijn *Begeleiding gezin bij overlijden kind* beschrijft welke hulp de jeugdgezondheidszorg het getroffen gezin kan bieden.

Jaarlijks overlijden gemiddeld tweeduizend kinderen van 0 tot 4 jaar die de jeugdgezondheidszorg onder haar hoede had of zou krijgen. Daartoe behoren ook de kinderen die na een zwangerschap van slechts 24 weken geboren zijn. In de leeftijd van 4 tot 19 jaar overlijden elk jaar gemiddeld 450 kinderen.

De jgz-richtlijn *Begeleiding gezin bij overlijden kind* is ontwikkeld omdat beroepskrachten signaleerden dat er op verschillende manieren met rouwende gezinnen werd omgegaan. Er was behoefte aan duidelijkheid.

De richtlijn gaat met name over ondersteuning en begeleiding van ouders in hun zorg om de andere of toekomstige kinderen in het gezin. Begeleiding bij een verstoord verlopend rouwproces behoort niet tot de taken van de

jgz-medewerker. Het is wel belangrijk dat de jgz-medewerker een verstoord rouwproces kan signaleren en de ouders naar de juiste hulpverlening kan verwijzen.

Fasering

De richtlijn beschrijft de zaken die op organisatieniveau moeten worden geregeld om adequate hulpverlening te bieden, maar richt zich vooral op maatregelen en activiteiten voor de concrete situatie dat een kind is overleden. Daarvoor wordt in de richtlijn uitgegaan van een fasering in tijd.

Dag 0 – De jgz-organisatie verwerkt een ontvangen overlijdensbericht administratief, zodat de gegevens niet meer beschikbaar zijn voor oproepen en mailings. Het betreffende jgz-team wordt geïnformeerd.

Binnen een week – Het overlijdensbericht wordt verwerkt in het dossier van het kind en van eventuele broers en zussen. Geplande afspraken voor het overleden kind worden geannuleerd. Indien er met andere gezinsleden afspraken waren gepland, worden die in overleg met de ouders verzet. Het jgz-

team stuurt een condoleancebericht en woont eventueel het afscheid van het overleden kind bij.

Binnen een maand – De jgz-organisatie neemt contact op met de ouders en gaat na of het gezin voldoende steun krijgt uit de omgeving en of er behoefte is aan ondersteuning door de jeugdgezondheidszorg. Die ondersteuning kan bestaan uit telefonische contacten, het gebruik van een zogenaamde rouwkoffer en huisbezoeken.

Afsluiting – Het afsluiten van de begeleiding gebeurt in overleg met de ouders. Zo nodig worden ouders doorverwezen voor specifieke hulpverlening. Naar aanleiding van gebeurtenissen zoals de verjaardag van het overleden kind, de overlijdensdag of de uitslag van obductie kan er opnieuw contact zijn met het gezin. Bepalend daarvoor is het contact dat er met het gezin was na het overlijden van het kind en de inschatting van de jgz-medewerker van de behoefte aan ondersteuning in de toekomst.

Organisatorische maatregelen

Naast aandacht voor het directe contact van jgz-medewerkers met getroffen gezinnen is het van belang dat de jgz-organisatie een aantal aspecten in de organisatie uitwerkt en bespreekt:

- afspraken over de registratie van activiteiten in het kader van de rouwbegeleiding;

- het opzetten van deskundigheidsbevordering voor jgz-medewerkers over de begeleiding van gezinnen;
- het opzetten van intervisie voor jgz-medewerkers;
- het opstellen van een regionale sociale kaart voor begeleiding en hulpverlening bij rouw in gezinnen
- het ontwikkelen van een rouwkoffer met informatiemateriaal over rouw. De koffer kan aan rouwende gezinnen worden uitgeleend.

De richtlijn

Het RIVM/Centrum Jeugdgezondheid voert de regie over de richtlijnen voor de jeugdgezondheidszorg. Daarvoor is de Richtlijnadviescommissie in het leven geroepen.

De richtlijn *Begeleiding gezin bij overlijden kind* is opgesteld door Elske van den Akker van TNO, Kwaliteit van Leven en Adri Westmaas van Florence Jeugdgezondheidszorg, in samenwerking met andere beroepskrachten in de jeugdgezondheidszorg. De richtlijn bestaat uit drie delen: een uitgebreide beschrijving van de richtlijn, een samenvatting en een overzichtskaart.

De jgz-richtlijn *Begeleiding gezin bij overlijden kind* is beschikbaar via www.rivm.nl/jeugdgezondheid > Bibliotheek > Richtlijnen.